

Խ. ԱՐՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
УЧЕНЫЕ ЗАПИСКИ АРМЯНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Х. АБОВЯНА

Հումանիտար գիտություններ №3-4 (28-29) 2016 Гуманитарные науки

ՀՏԴ 378. 036

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ
ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Լ. Ա. ԻՍԿՈՅԱՆ

Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական
համալսարան,

0010, Երևան, Տիգրան Մեծի 17

Lilit.iskoyan@mail.ru

Հոդվածում դիտարկված է գեղարվեստական կրթության համակարգում ուսանողների ստեղծագործական ներուժի և կարողությունների զարգացման հնարավորությունը: Հիմնավորված են ուսանողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանը նպաստող մանկավարժական պայմանները և արվեստագիտական առարկաների ստեղծագործական ներուժը: Որոշակիացված են ուսանողների ստեղծագործական ներուժի և կարողությունների զարգացման նպատակները և ընդհանուր դրույթները:

Բանալի բառեր. *Ստեղծագործական կարողություն, անձի գեղարվեստական պահանջմունքներ, ստեղծագործական ներուժ, գեղարվեստական կրթություն, հոգևոր զարգացում*
Ներկայացված է խմբագրություն 17.08.2016թ.

ՀՀ-ում տնտեսական-քաղաքական խորը փոփոխությունները՝ պայմանավորված շուկայական հարաբերությունների զարգացմամբ, մասնագիտական կրթության առջև ռազմավարական նոր նպատակներ են դրել, որոնցից մեկը ուսանողի ամբողջական զարգացումն է բուհի կրթական գործընթացում:

Մարդու և մշակույթի միջև կապերի թուլացումը, որոնք արտահայտեցին կրթության ճգնաժամի պարագայում, դրսևորվեցին նաև բուհի կրթության բովանդակության և դրա կազմակերպման ձևերի, անձի հոգևոր-գեղարվեստական պահանջմունքների և բուհում դրանց իրացման հնարավորությունների միջև:

Ուսանողների ստեղծագործական կարողությունների ձևավորումը, նրա հոգևոր հասունացումը մեծապես կախված է նրա գեղարվեստական կրթության և գեղարվեստական զարգացման մակարդակից:

Մեր կարծիքով այդ համատեքստում Համաշխարհային արվեստի պատմության և Հայ արվեստի պատմության առարկաները ունեն կրթադաստիարակչական մեծ ներուժ ապահովելու ուսանողների ստեղծագործական ընդունակությունների, կարողությունների և հոգևոր-բարոյական զարգացումը:

Գեղարվեստական կրթության նպատակը բուհում ուսանողների ստեղծագործական մտածողության, ստեղծագործական ընդունակությունների և կարողությունների ու մասնագիտական կոմպետենցիաների ձևավորումն է:

Մենք կարծում ենք, որ մանկավարժական բուհում դասավանդվող Համաշխարհային արվեստի պատմություն, Հայ արվեստի պատմություն առարկաները

մեծ ներուժ ունեն ուսանողներին հաղորդակից դարձնելու մարդկության գեղարվեստական ժառանգությանը, զարգացնելու նրանց գեղարվեստական մշակույթը:

Անվիճելի է, որ ստեղծագործական զարգացումը ենթադրում է ուսանողների կողմից աշխարհի գեղագիտական ընկալման, գեղագիտական իդեալի և ճաշակի, կատարելագործում: Ուստի ստեղծագործական ընդունակությունների զարգացումը, որը համարվում է կարևորագույն մանկավարժական խնդիր: Դրանով է բացատրվում բարձրագույն գեղարվեստական կրթության ոլորտում նոր մասնագիտական ուղղությունների և մասնագիտացումների ձևավորումը, որոնք ենթադրում են անձի ընդհանուր գեղագիտական զարգացումը՝ պայմանավորում են մասնագետների ուսուցման բովանդակությունը և առանձնահատկությունները գեղարվեստական կրթության ոլորտում:

Այս տեսանկյունից գեղարվեստական ֆակուլտետներում համաշխարհային և հայ արվեստի պատմության առարկաների՝ որպես ուսանողների ստեղծագործական ներուժի, ստեղծագործական ընդունակությունների և կարողությունների զարգացման կարևորագույն գործոնի կրթադաստիարակչական դերի հետազոտությունը անհրաժեշտություն է դառնում:

Մենք ապրում ենք գիտելիքահեն հասարակությունից տեղեկատվականին անցման և անվերջ փոփոխությունների այնպիսի դարաշրջանում, որ յուրաքանչյուր օր ծագում են կենսական խնդիրներ, որոնք պահանջում են ստեղծագործական լուծումներ:

Բուհի այսօրվա ուսանողը տեղեկատվական դարի քաղաքացի է, ուստի նրա ստեղծագործական գործունեության, ինքնագործության և, ընդհանրապես, նրա ամբողջական զարգացումը բուհի ռազմավարական կարևորագույն խնդիրներից է: Մարդու և մշակույթի միջև կապերի թուլացումը, որոնք արտահայտվեցին կրթության ճգնաժամի պարագայում, դրսևորվեցին նաև բուհի կրթության բովանդակության և դրա կազմակերպման ձևերի, անձի հոգևոր-գեղարվեստական պահանջմունքների և բուհում իրացման հնարավորությունների միջև:

Կրթության և մշակույթի միջև կապերի խզումը դրսևորվեց նաև ուսուցման կազմակերպման սկզբունքների կիրառման մեջ, և, ինչպես նշում է Հ.Հ. Հակոբյանը. <<Այսօր արդեն ստիպողական պահանջ է դարձել ողջ կրթական համակարգով շրջապատը դեպի հումանիտար սկզբունքներ>>[1, էջ3]:

Կրթության ոլորտում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, համացանցի և առցանցի արդյունավետ կիրառումը բուհի ուսուցման գործընթացում, ինչ որ չափով հետին պլան է մղում ուսանողի ներաշխարհի զգացմունքային-հոգևոր ոլորտի ձևավորումը:

Կարիք է առաջացել մասնագիտական կրթության համակարգում, կրթության բովանդակության, ուսուցման նոր ձևերի ու եղանակների ներդրման, որոնք կբավարարեն ուսանողների հոգևոր, մշակութային պահանջմունքները: Ուսանողների ստեղծագործական կարողությունների ձևավորումը, նրա հոգևոր հասունացումը մեծապես կախված է նրա գեղարվեստական կրթության և գեղարվեստական զարգացման մակարդակից:

Արվեստի ոլորտին վերաբերող ցանկացած գիտելիք յուրահատուկ է գեղարվեստական գործունեության համար: Արվեստին վերաբերվող առարկաները հնարավորություն են ստեղծում ուսանողներին ընկալել արվեստի գործը, յուրացնելու նրա կատարման տեխնիկական և անցած սերունդների գեղարվեստական փորձը:

Ըստ Ի.Մ.Կարսիլինիկովի, մեր օրերում գեղարվեստական կրթության կարևորագույն խնդիրը համարվում է անձի ստեղծագործական որակների՝ ակտիվության, կամքի, հետաքրքրության, մտածողության, ինքնահսկման զարգացումը և այլն, որոնցից և նշանակալիորեն կախված է երիտասարդ մարդու ապագան, նրա

սոցիալական ինքնիրացումը ձևավորվող տեղեկատվական հասարակության պայմաններում [2, էջ.59]:

Ելնելով գեղարվեստական կրթության դերի մասին հայեցակարգային մոտեցումներից՝ մենք գեղարվեստական կրթությունը դիտարկում ենք որպես ուսանողների ստեղծագործական ներուժի, ինչպես նաև գեղագիտական, հոգևոր-բարոյական որակների և արժեհամակարգի զարգացման կարևորագույն միջոց: Ստեղծագործական ներուժի հիմնական բնութագրիչը իմացական պահանջմունքն է որը համարվում է իմացական դրդապատճառի հիմք: Դիտարկելով մանկավարժական համալսարանի գեղարվեստի ֆակուլտետում ուսումնասիրվող համաշխարհային և հայ արվեստի պատմության առարկաների ծրագրային բովանդակությունը՝ կարող ենք փաստել, որ յուրաքանչյուր թեմա ունի մեծ կրթադաստիարակչական ներուժ: Ուստի այդ առարկաների ուսուցումը ինքնանպատակ չէ, այլ ուղղված է գեղագիտական գիտելիքների ձեռք բերմանը, ուսանողի գեղարվեստական մտածողության զարգացմանը, իսկ ուսումնասիրվող գեղարվեստական գործերը՝ կերպարվեստային, ճարտարապետական, քանդակագործական, նրանց նմուշօրինակները անմիջականորեն ազդում են ուսանողների երևակայության, գեղարվեստական մտածողության, ճաշակի զարգացման վրա: Այդ նշանակում է, որ արվեստի առարկաների ուսումնասիրությունը անմիջականորեն առնչվում է ուսանողների զգայական, հոգևոր ոլորտի հետ:

Այս տեսանկյունից մենք համամիտ ենք, Բ.Մ.Նեմենսկու հետ, ըստ որի ստեղծագործության փորձը, ինչպես նաև մարդկային զգայականության զարգացումը անձի բարոյաարժեքային հիմքերի ձևավորման հիմքն է, այն չի փոխանցվում գիտելիքների և հմտությունների միջոցով: Այստեղ անրաժեշտ են հատուկ մանկավարժական գործիքներ և այն կա: Ցավոք, դիդակտները դեռևս չեն գիտակցում, որ այդ խնդիրների լուծման համար բացի գիտականության սկզբունքից անրաժեշտ է նախատեսել և գեղարվեստականությունը, որպես հավասարոր դիդակտիկական սկզբունք: [3, էջ103-104]: Մեր կարծիքով, գեղարվեստական ցիկլի առարկաների ուսուցման արդյունավետությունը ապահովելու համար անրաժեշտ է հաշվի առնել ոչ միայն գիտականության, գեղարվեստականության սկզբունքները, այլև ուսուցմանը կոմպետենտ մոտեցման սկզբունքը: Քանի որ ի տարբերություն ուսուցման կազմակերպման «գիտելիքային» մոտեցումից, կոմպետենտային մոտեցումը առաջին պլան է մղում ստացված գիտելիքների, հմտությունների իրացման կարողությունը, ինչպես նաև որոշակի անձնային որակների և արժեքային կողմնորոշումների ձևավորումը:

Ելնելով այդ նկատառումներից մենք գտնում ենք, որ Համաշխարհային և Հայ արվեստի պատմություն առարկաներ դասավանդողները պետք է ուշադրություն դարձնեն հետևյալ նպատակների իրականացմանը՝

- զարգացնել ուսանողների իմացական, ստեղծագործական դրդապատճառները և հետաքրքրությունները
- ստեղծել պայմաններ դասավանդվող առարկաների նկատմամբ ուսանողների հետաքրքրության, հուզական վերաբերմունքի ապահովման և դրա հիման վրա ստեղծագործական ներուժի, ստեղծագործական ընդունակությունների զարգացման համար;

Այդ պայմանների թվին մենք դասում ենք՝ ստեղծագործական-կրթական միջավայրը, արվեստաբանական դասընթացների բովանդակության ճիշտ ընտրությունը, ստեղծագործական գործունեությունը խթանող նոր տեխնոլոգիաների և մեթոդների կիրառումը, ստեղծագործական լաբորատորիաները էքսկուրսիաները՝ թանգարաններ, պատկերասրահներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հակոբյան Հ.Հ. Համաշխարհային և հայ արվեստի պատմության ծրագիր, ուղեցույց, Երևան, 2003.
2. Красильников И.М. Цифровые искусства в теории и практике художественного образования. Педагогика N 5, 2012.
3. Неменский Б.М. Пути очеловечивания школы. Новое педагогическое мышление. М.1989

РЕЗЮМЕ

ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ УМЕНИЙ СТУДЕНТОВ В СИСТЕМЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Л.А.ИСКОЯН

В статье рассматривается проблема развития творческих умений студентов в системе художественного образования в вузе. Определены цели и общие положение развития творческого потенциала и творческих умений студентов. Обоснованы педагогические условия, способствующие развитию как творческих умений судентов, так и творческого потенциала искусствоведческих предметов.

SUMMARY

DEVELOPMENT POSIBILITIES OFER STUDENTS CREATIVE SKILLS IN THE SYSTEM OF ART EDUCATION

L.A.ISKOYAN

The article investigates the problem of the students' creative skills and spiritual-moral qualities in the university art education. The conditions of providing effective development of the students' creative potential are revealed in the article.